

ISTRAŽIVANJE RAZLIČITIH SUSTAVA ODJEVNIH VELIČINA NA PRIMJERU ŽENSKE BLUZE

Blaženka Brlobašić Šajatović, Renata Hrženjak, Ksenija Doležal, Darko Ujević
Tekstilno tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ključne riječi: sustav odjevnih veličina, ženska bluza

SAŽETAK:

Pri odabiru odjavnog predmeta važno je da svakom potrošaču odgovara odjevna veličina, uz pravi odabir odgovarajuće veličine isto tako je važna i pristalost odjeće. Svaka zemlja ima svoje sustave, a različitost sustava odjevnih veličina stvara probleme. Postoji razlika u definiranju odjevnih veličina između europskih zemalja, a posebno između zemalja europskog kontinenta i ostalih kontinenta. Sličnosti i razlike između sustava odjevnih veličina (Hrvatska, Italija, Njemačka) prikazat će se na primjeru konstrukcije ženske bluze.

1. UVOD

U svijetu se koriste različiti sustavi označivanja veličina odjeće i obuće, što potencijalnim kupcima, a i proizvođačima, stvara niz nedoumica i poteškoća. To je izrazito prisutno u slučajevima plasmana istih proizvoda na različita tržišta, gdje kupci zbog nerazumijevanja načina označivanja veličina odjeće i obuće često ne znaju prepoznati oznaku veličine ili im ona ne daje dovoljno kvalitetnu informaciju. Vrlo čest je slučaj da se na jednom proizvodu nalazi nekoliko sličnih oznaka, što stvara potpunu konfuziju. Kupci vrlo rijetko mogu u potpunosti prepoznati sve informacije koje oznaka veličine u sebi sadrži, budući da je to najčešće poznato samo stručnjacima. Mnoge zemlje u Europi i svijetu provele su opsežne preglede veličina na nacionalnoj razini te su nekoliko puta izvršile reviziju svojih normi veličina. Problemi vezani za određivanje veličina i pristalosti odjeće i dalje se identificiraju globalno za potrošače.

2. PROBLEMATIKA ODREĐIVANJA SUSTAVA VELIČINA ODJEĆE I TRŽIŠTE

Kada se odjeća prvi put počela masovno proizvoditi kao „konfekcijska”, nastali su problemi pri izrađivanju pojedinih veličina, a manji problem je predstavljalo njihovo označivanje. Nekim odjevnim predmetima veličina se određuje prema dimenzijama odjeće, dužini ili veličini grudi, a nekima prema proizvoljnim sustavima koje su slučajno prihvatili proizvođači odjeće. Tablice veličina, koje često postoje, kopiraju proizvođači iz druge zemlje, a opravdanje je da se čini kako sustav djeluje u zemlji porijekla, pa zašto ne bi i drugdje. Određivanje veličine odjeće prema starosnoj dobi, šifri, opisano kao što su „malen, srednji i velik” - često bez povezanosti s tjelesnom veličinom – doprinose velikom broju veličina i uzrokuju zbrku kod dobivanja konfekcijske odjeće koja pristaje. Taj veliki broj veličina zapravo nije rješenje dostupnog izbora, već prije ima efekt da oteža zadatak dobivanja odjavnog predmeta potrebne veličine. Proizvođači, distributeri i kupci svi bi profitirali od uvođenja jedinstvenog sustava određivanja veličina. Popis veličina sastoji se od područja veličina - od najmanje do najveće - s fiksnim „koracima” ili intervalima između susjednih veličina. Veličina intervala unutar područja ovisi u velikoj mjeri o vrsti posla i odjavnog predmeta. Važno je pri tome

posebno poznavati kupce i tržište koje će kupovati odjeću, bilo ono domaće ili inozemno. Način prema kojemu se odjevni predmet označuje vrlo je značajan za potencijalnog kupca, dok su pitanja koja se odnose na sustave određivanja veličina više povezana s interesima proizvodnje. Označivanje je najinteresantnije za potrošače, ali je značajno i za proizvođača i distributera jer ono identificira veličinu odjavnog predmeta i koristi se kod naručivanja i popisivanja zaliha, kao i kod proizvodnje odjeće. Bitna razlika između sustava određivanja veličina i sustava označivanja veličina je da ovo zadnje, koje je samo vrsta informativnog etiketiranja, ne zahtijeva pozivanje na veličinske intervale. Nasuprot tomu, intervali su osnovna značajka sustava određivanja veličina [2].

3. NUŽNOST STANDARDIZACIJE

Tijekom godina u različitim dijelovima svijeta stvoreni su sustavi određivanja veličina koji mnogo variraju u pogledu parametara na kojima se temelje, intervalima veličine komponenata i možda posebno po svojim sredstvima označivanja. Oni mogu značajno varirati ne samo od jedne do druge vrste odjeće, već unutar iste vrste odjeće; ne samo od zemlje od zemlje, već unutar iste zemlje i čak unutar iste trgovine. Mogu se navesti mnogi primjeri nesklada u određivanju veličina i raznolikosti, ali mogu se susretati i osobno slučajnim posjetima trgovinama. Odjevni predmeti koji nastaju u različitim zemljama, ili od različitih proizvođača u istoj zemlji, mogu se pronaći kako više jedni pored drugih na vješalicama i imaju različite oblike oznaka veličina. Oni koji imaju beznačajne (za javnost) kodne brojeve, mogu se kritizirati kao takvi, ali drugi, koji na prvi pogled imaju značajne brojeve, npr. „veličina 100”, ostavljaju mogućeg kupca (često i prodavača) u nedoumici na koju se to dimenziju odnosi. Oznake se jako mijenjaju; mogu biti potpuno ili djelomično kodirane, mogu se odnositi na veličinu odjeće a da ništa ne kažu o kojoj se tjelesnoj mjeri radi kod veličine 10, niti o kojoj je dimenziji riječ. Kod ženske gornje odjeće veličina bi se mogla odnositi na veličinu bokova ako je proizvedena u Velikoj Britaniji, ili na grudi ako se proizvodi u Francuskoj ili Njemačkoj. Promjenjivost označivanja može se ilustrirati sastavljanjem tablice međunarodnih označivanja veličina za ženu srednje građe (mitska „normalna veličina” proizvođača) koja namjerava mnogo putovati po svijetu. Kad bi kupovala u svakoj od navedenih zemalja i tražila „svoju veličinu” haljine ili kaputa, bila bi suočena s mnoštvom različitih veličina [3].

4. ODJEVNA VELIČINA I PRISTALOST ODJEĆE

Postoji velika razlika između pojmova „odjevna veličina” i „pristalost”. Odjevna veličina je opći pojam pod kojim se razumijeva jednoznamenakasi, dvoznamenkasti broj ili slovna oznaka na etiketi odjeće koja se kupuje. Odjevna veličina trebala bi značiti da svakoj osobi odjevni predmet pristaje, no u stvarnosti nije tako. Odjevna veličina kao pokazatelj je u redu, jer predstavlja zadani izbor mogućnosti koje mogu zadovoljiti pojedinog kupca. Istovremeno, odjevna veličina je približno zaokruženi opis stvarnih tjelesnih mjera kupaca. U odjevnoj se veličini ne vide fine razlike oblika i držanja tijela.

Antropometrijske studije prikupljanja podataka tjelesnih mjera reprezentativnog uzorka građanske populacije, oduzimaju puno vremena, a podatak kao što je pristalost različitih tipova odjeće nije dostupan. Pristalost odjeće iskazuje se subjektivno i objektivno. Prilikom iskazivanja pristalosti odjeće subjektivno, u obzir se uzima:

- oblik odjavnog predmeta
- odgovarajuća odjevna veličina
- osjećaj pristajanja odjavnog predmeta.

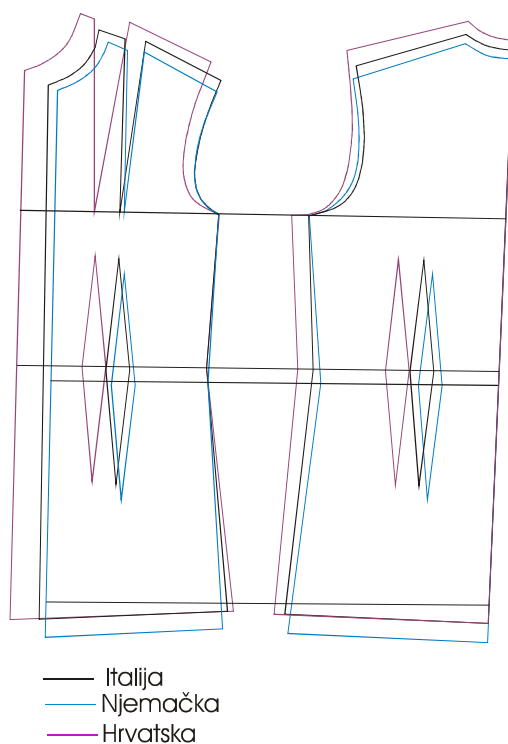
Objektivno vrednovanje pojma pristalosti odjeće definira se prema određenim parametrima vezanih za konstrukciju odjavnog predmeta, čime se smatra pravilno spajanje odjeće šavovima u smislu da je odjevni predmet odgovarajuće veličine, bez zatezanja na bilo kojem dijelu tijela, te da se osoba može normalno kretati i da se osjeća ugodno [4].

5. USPOREDBA SUSTAVA ODJEVNIH VELIČINA

Da bi se kreirao sustav odjevnih veličina, populacija se svrstava u različite tipove rasta baziranih na dimenzijama kao što je visina tijela odnosno proporcije tjelesnih mjera. Set kategorija veličina razvijen je tako da svaki set sadrži rang veličina od najmanje do najveće veličine. Rang veličina unutar kategorije veličina je baziran na jednoj važnoj tjelesnoj dimenziji. Veličine su međusobno jednakim omjerom od najmanje do najveće veličine. Jednom kad se veličine odrede, ostale tjelesne dimenzije potrebne za kreiranje sustava odjeće moraju također biti određene. Za usporedbu sustava odjevnih veličina potrebno je definirati odgovarajuće kontrolne veličine, to su mjere tjelesne visine, opseg grudi i opseg

bokova. Uspoređujući europske i hrvatske odjevne veličine ženske odjeće npr. u Hrvatskoj i Sloveniji imaju brojeve izvedene iz opsega grudi ovisno o tjelesnoj visini i razvijenosti, dok u Njemačkoj norme poštuju tjelesne visine od 160 cm, 168 cm, 176 cm, te tri tipa opsega bokova koji se razlikuju za 6 cm u odnosu na opseg grudi. Mjere opseg grudi, opseg struka, opseg bokova i tjelesna visina su prosječne mjere svake države koje su izražene u centimetrima, osim Velike Britanije i Amerike čije su mjere izražene u inčima.

Kako bi se bolje vidjele sličnosti i razlike triju sustava odjevnih veličina (hrvatski, talijanski i njemački) prikazana je konstrukcija prednjeg i stražnjeg dijela ženske bluze, slika 1 [5].

Slika 1. Konstrukcija prednjeg i stražnjeg dijela ženske bluze jedne odjevne veličine u tri odjevna sustava

6. ZAKLJUČAK

Sustavi veličina razvijeni u različitim zemljama imaju sličnosti i razlike. Konfekcijski sustavi veličina u europskim zemljama razlikuju se os zemlje do zemlje, odnosno većina zemalja određuje norme po svojim kriterijima. Usporedba jedne odjevne veličine u tri različite zemlje pokazuje različitosti između sustava odjevnih veličina. Sličnost od sustava do sustava je u tome što svaki sustav daje proizvoljne prikaze označavanja odjevne veličine.

7. LITERATURA

- [1] Ujević, D. i sur.: Hrvatski antropometrijski sustav - Podloga za nove hrvatske norme za veličinu odjeće i obuće, Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, ISBN 953-7105-09-1, (2006)
- [2] Ujević, Darko; Brlobašić Šajtović, Blaženka; Hrženjak, Renata; Doležal, Ksenija; Karabegović, Isak; Szivovicza, Lajos: Contribution to the Investigation of Anthropometric Proportions in the Republic of Croatia in View of Clothing and Footwear Size Systems // Monograph - Innovative Materials & Technologies in Made-up Textile Articles and Footwear / Frydrych, Iwona ; Pawlowa, Maria (ur.), Lodz : Technical University of Lodz, Faculty of Material Technologies and Textile Design, 2008. Str. 30-35
- [3] D.Ujević i sur.: Prikaz istraživanja i usporedbe sustava odjevnih veličina, Tekstil 52 (12) , 611-620 (2003)
- [4] Brlobašić Šajtović B.: Istraživanje tjelesnih proporcija trenirane i netrenirane populacije kao čimbenika u postupcima konstruiranja odjeće, Doktorski rad, Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2014.
- [5] D.Ujević, D.Rogale, M.Hrastinski: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće, Sveučilišni udžbenik, Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2000.